

Bulbophyllum vietnamense Dung Mạo Ra Sao?

Mấy năm trước đây chúng tôi thu nhận được một số hình ảnh của cây Lan Lọng hoa vàng, khi thì ghi là *Bulbophyllum vietnamense*, khi thì ghi là *Bulbophyllum retusiusculum*.

Bulbophyllum vietnamense

Chu Xuân Cảnh

Marlow Orchids

Bulbophyllum retusiusculum

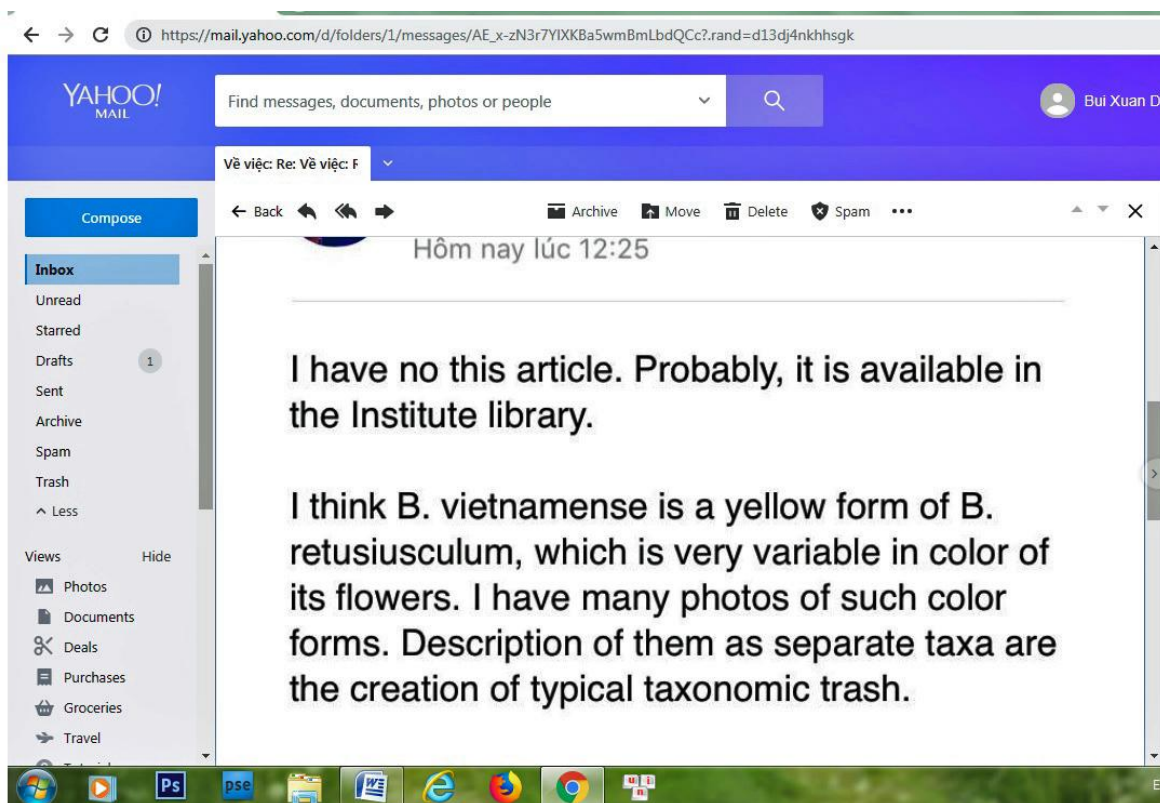
Orchids Root

American Orchid Society

Gần đây Olaf Gruss, Nguyễn Hoàng Tuấn, Lê Đăng Huyền và Nguyễn Văn Cảnh tường trình trên tờ [Die Orchidee](#) rằng cây Lan Lọng hoa vàng nói trên là một biệt dạng của cây *Bulb. retusiusculum* forma *flavum*.

Nhận thấy biệt dạng *Bulb. retusiusculum* f. *flavum* này và cây *Bulb. vietnamense* sao rất giống như nhau. Dem điều này hỏi anh Nguyễn Hoàng Tuấn, anh cho biết đã tham khảo với khoa học gia Leonid Averyanov và ông ta cho rằng cây *Bulb. vietnamense* chỉ là một biến dạng của cây *Bulb. retusiusculum* mà thôi.

Trong mục Lan Rừng Việt Nam từ A-Z, chúng tôi cũng đã sai lầm ghi các hình ảnh của Lê Trong Châu, Dinh quang Diệp là *Bulb. vietnamense*. Vậy thì cây *Bulb. vietnamense* là cây nào?

Nhưng tìm đồ con mắt từ trang này qua trang khác vẫn không sao thấy tấm hơi bóng dáng cây *Bulb. vietnamense* đích thực ra sao, đành mở cuốn *Orchids of Indochina* của khoa học gia Gunnar Seidenfaden để tìm hiểu xem sao. Dưới đây là nguyên văn nói về cây lan này.

***Bulbophyllum vietnamense* Seidenf.**

Contr. Rev. Orch. Fl. Camb. Laos & Vietnam. 1975: 21. – Seidenfaden 1979: 149; Averyanov 1988f: 64; 1990: 44.

Cirrhopetalum sigaldii Guill., Bull. Mus. Paris 2. s. 35 (2): 205, 1963.

Bulbophyllum dalatense auct. non Gagnep.: Seidenfaden 1973b: 64, Fig. 23.

Occurrence: Vietnam: Dalat (Sigaldi 355 P!, type). Ankröet, Dalat (Tixier sine no. P!).

Distribution: Endemic.

See Fig. 172. Not recognizing *Cirrhopetalum* as a sep-

arate genus I made the transfer to *Bulbophyllum*; in order to prevent confusion with the older *B. sigaldiae* I changed the name to *B. datatense*, overlooking an older homonym, so ended up with the above name. Actually it seems that contrary to the general rule in ICBN Art. 64. otherwise identical names differing only in the two terminal letters indicating masculinum and femininum may be acceptable for two different species, so my new name would be superfluous and the name *B. sigaldii* be in order.

The fact that the dorsal sepal is distinctly shorter than the laterals seems not a sufficient reason to place it in section *Cirrhopetalum* as proposed by Guillaumin, but I am uncertain on the best section to choose. Vermeulen (pers. comm.) suggests that with its 2 cm long rachis with purplish flowers in a rather dense cylindrical spike it could best be placed in section *Globiceps* even if the pseudobulbs are more prominent than in the other species here.

Bản dịch dưới đây của thạc sĩ Trương Bá Vương.

Bulbophyllum vietnamense lần đầu được Guillaumin mô tả với tên *Cirrhopetalum sigaldii*. Theo Seidenfaden thì chi *Cirrhopetalum* không được công nhận là 1 chi tách biệt cho nên ông đã chuyển *C. sigaldii* thành *Bulb. sigaldii* nhưng sẽ dễ bị nhầm với *B. sigaldiae* Guillaumin. Vì thế nên Seidenfaden chuyển thành *B. datatense* vào năm 1973-1974, tuy nhiên Seidenfaden lại quên rằng cũng có 1 loài *B. datatense* Gagnep1930; cho nên lại bị trùng tên và tên *B. datatense* của Seidenfaden không được công nhận (nom. illeg.).

Mãi đến vào năm 1975, trong cuốn *Contributions to a revision of the Orchid Flora of Cambodia, Laos and Vietnam*, ông đã đổi cây này với tên *B. vietnamense*.

Trở lại về với cây *C. sigaldii* là tiền thân của *B. vietnamense*, thì chi tiết loài này Guillaumin có chú thích: là *C. sigaldii* lá dài lưng (dorsal sepal) ngắn hơn rõ ràng so với 2 lá dài bên (lateral sepals) nên Guillaumin xếp loài này vào chi *Cirrhopetalum*, tuy nhiên Seidenfaden không cho rằng chi tiết đó đủ để xếp vào *Cirrhopetalum*.

Vermeulen đã từng trao đổi với Seidenfaden về những điểm cần lưu ý của cây *B. vietnamense* thì phần mang hoa 2 cm, **hoa màu tím nhạt**, hoa xếp thành chuỗi dày hoa, thì nhóm (section) tốt nhất để xếp loài *B. vietnamense* vào là section *Globiceps*, cho dù giả hành của *B. vietnamense* to hơn rõ ràng so với các loài cùng section.

Như vậy thì cây *Bulbophyllum vietnamense* hoa màu tím nhạt chứ không phải là màu vàng chanh như nhiều người lầm tưởng. Theo chú thích của Guillaumin thì cây này mọc tại vùng Ankrøet, cách Đà Lạt 18 cây số về phía Bắc.

Mong rằng các bạn Nghiêm Xuân Sơn, Nguyễn Phi Tâm, Vũ Định An, Lê Trọng Châu v.v... sẽ sớm tìm ra người đẹp hãy còn ẩn náu trong vùng Suối Vàng, Dankia hay quanh vùng đầu đó.

Bùi Bảo Lộc